

محیط زیست؛ عرصه جدید ناامنی

محمد مهدی مظاهری

استاددانشگاه

همزمان با افزایش دمای هوا در بخش‌های زیادی از دنیا، اخبار متعددی درباره آتش‌سوزی جنگل‌ها، بارش سنگین باران، جاری شدن سیل و رانش زمین در کشورهای مختلف گزارش شده است. آتش‌سوزی جنگل‌ها در کانادا و سوئیس، باران شدید و رانش زمین در کره جنوبی و طوفان تالمب در جنوب چین و ویتنام از جمله این موارد است؛ حوادث و بحران‌های طبیعی که در سال‌های گذشته در ایران نیز شاهد نمونه‌های تلخی از آنها بوده‌ایم، دلایل همگی آنها نیز تغییرات جوی و افزایش دمای زمین است و طبق تخمین و هشدار دانشمندان به دلیل تداوم این تغییرات، باید همچنان منتظر حوادث بیشتری نیز باشیم. بر این اساس، منطقه‌ای که ایران در آن واقع شده، یعنی منطقه غرب آسیا نیز با چالش‌های زیست محیطی متعددی مواجه است؛ مشکلاتی همچون کاهش تنوع زیستی، از بین رفتن گونه‌های حیاتی و تخریب اکوسیستم‌های طبیعی، بهره‌ر داری بی‌رویه از منابع طبیعی، آلودگی هوا و آب، تغییرات آب و هوایی و تغییر الگوی استفاده از منابع طبیعی. این چالش‌ها می‌توانند تأثیرات جدی بر محیط زیست، اقتصاد و سلامت جمعیت منطقه داشته باشند و امنیت این منطقه پرتشن را از زاویه‌ای جدید نیز مورد تهدید قرار دهند. به طور کلی، تغییرات آب و هوایی در منطقه غرب آسیا تأثیرات چندگانه‌ای دارند. در بعد اقتصادی، تغییرات آب و هوایی می‌توانند به طور مستقیم تأثیراتی بر روند تولید محصولات کشاورزی داشته باشند. منطقه غرب آسیا با توجه به اقلیم خشک و نیمه خشک خود، به طور قابل توجهی وابسته به منابع آب است. افزایش دما، کاهش بارندگی و تغییر الگوی بارش‌ها می‌تواند باعث کاهش ظرفیت آبیاری و کشاورزی در این منطقه شود. این موضوع می‌تواند منجر به کاهش تولید محصولات کشاورزی شود و در نتیجه، تأثیرات منفی بر رونق اقتصادی کشورهای منطقه غرب آسیا داشته باشد. همچنین، کاهش تولید محصولات کشاورزی ممکن است نیاز به واردات غذا را افزایش دهد که می‌تواند بر معیشت جمعیت و قابلیت خودکفایی اقتصادی منطقه تأثیر منفی داشته باشد. در بعد اجتماعی، تغییرات آب و هوایی می‌تواند به عنوان عامل تشدید بحران‌های آب و خشکسالی عمل کنند. کاهش منابع آب شیرین و افزایش نرخ خشکسالی ممکن است باعث تنش و افزایش رقابت بین کشورها و قومیت‌ها در این منطقه شود. این موضوع می‌تواند منجر به بروز منازعات اجتماعی و منطقه‌ای شود و به‌واسطه مداخله قدرت‌های بزرگ فرامنطقه‌ای، تأثیرات جدی بر توازن قدرت در منطقه بگذارد. همچنین، کاهش منابع آب می‌تواند به عنوان عامل جدیدی برای مهاجرت بخش‌هایی از جمعیت به سایر مناطق جهت تأمین نیازمندی‌های آبی و فرار از خشکسالی باشد که این امر نیز تأثیرات جمعیتی و اجتماعی قابل توجهی دارد. در بعد سیاسی، تغییرات آب و هوایی می‌تواند به عنوان عامل تأثیر گذار بر روابط بین‌المللی منطقه غرب آسیا عمل کند. رقابت برای منابع آب می‌تواند منجر به تنش‌ها و تعارضات بیشتر بین کشورهای منطقه شود. همچنین، با کاهش روزافزون منابع آب ممکن است به تدریج از این منابع، به عنوان یک عامل تحریم و فشار سیاسی در روابط دو جانبه و چند جانبه بین کشورها استفاده شود. این مسائل می‌توانند منجر به تغییر در دینامیک قدرت و تأثیر گذاری کشورها در منطقه شود. همه موارد فوق در سطح درون کشوری برای ایران نیز صدق می‌کند. کاهش بارش‌ها، خشکسالی‌های مکرر، بالاتر رفتن دما، تغییر الگوی بارش و سایر تغییرات آب و هوایی مشکلات زیست محیطی را تشدید می‌کنند. این مشکلات در کشور دارای تبعات اقتصادی و امنیتی است و می‌تواند به دلایل زیر حکمرانی مطلوب در عرصه داخلی و توان چانه زنی کشور در عرصه منطقه‌ای را با مشکل مواجه سازد؛ نخست، تغییرات آب و هوایی و کاهش بارش‌ها می‌تواند منجر به کاهش هرچه بیشتر منابع آبی شود. این موضوع تأثیر جدی بر بخش‌های کشاورزی و صنعت در ایران دارد. همچنین خشکسالی‌های مکرر باعث کاهش تولید محصولات کشاورزی و افزایش ریسک حریق و خشکسالی می‌شود. کاهش منابع آب، کاهش تولید محصولات کشاورزی و در نتیجه افزایش فقر، کاهش قدرت خرید مردم به ویژه کشاورزان و دامداران و در نهایت شکل گرفتن تنش‌ها و رقابت‌های بین‌استانی را به دنبال دارند؛ تهدیدی که در سال‌های اخیر نمود جدی‌تری پیدا کرده و هر ساله شاهد تنش‌های مختلف بین شهرنودان استان‌های مختلف و نمایندگان آنها در مجلس، پیرامون نحوه توزیع یا انتقال آب هستیم. بنابراین مشکلات زیست محیطی، ضمن کاهش سطح تولید و امنیت غذایی در کشور و ایجاد مشکلات اقتصادی داخلی متعدد، می‌تواند موجب بروز اعتراضاتی شده و ثبات کشور را به چالش بکشد. دیگر اینکه؛ کاهش سطح تولید و ضعف بخش‌های کشاورزی و صنعت در کشور و در نتیجه افزایش هزینه‌های صادرات محصولات ایرانی می‌تواند در عرصه منطقه‌ای نیز باعث تضعیف جایگاه کشور و منفی شدن تراز تجاری ایران با کشورهای همسایه شود. علاوه بر این، آلودگی هوا نیز باعث چالش زیست محیطی مهم در ایران است که در صورت عدم مواجهه منطقی با آن، به زودی به یک چالش تبدیل می‌شود. استفاده از سوخت‌های فسیلی و صنایع آلوده‌کننده موجب آلودگی هوا و افزایش سطح ذرات معلق در هوا می‌شود. این مسأله بروز بیماری‌های تنفسی، اختلال در کیفیت زندگی و کاهش عمر مفید جمعیت ایران را در پی داشته و دارد.

خبر

دیدار وزیر کشور با همتای عراقی خود

در مرز خسروی

منابع خبری از دیدار وزیر کشور ایران با همتای عراقی خود در گذرگاه مرزی المنذر، یا خسروی، خبر دادند. احمد وحیدی، وزیر کشور ایران صبح دیروز (دوشنبه) در گذرگاه مرزی المنذر، به (خسروی) با عبدالامیر الشمری، وزیر کشور عراق دیدار کرد. دو طرف در این دیدار، در خصوص تأمین امنیت مرزهای دو کشور و آمادگی برای عبور رانران ایرانی به خاک عراق در مراسم راهپیمایی اربعین حسینی تبادل نظر کردند. احمد وحیدی و منظور بررسی زیرساخت‌های ایجاد شده در مرز بین‌المللی خسروی و آمادگی جهت تردد زوار اربعین، دیروز (۹ مرداد) به کرمانشاه سفر کرد. وحیدی پس از ورود به کرمانشاه، عازم شهرستان مرزی قصر شیرین شد تا از نزدیک در جریان زیرساخت‌های ایجاد شده در مرز خسروی جهت تردد رانران اربعین قرار گیرد. وزیر کشور در خسروی از قرارگاه اربعین وزارت دفاع به عنوان بزرگ‌ترین قرارگاه اربعین در مرز خسروی بازدید کرد.

دکتر بهمن آرمان در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

دولت در زمینه مسکن با بن بست مالی مواجه شده است

سیاست‌های دولت در مورد

مسکن به حلیه‌های جدید منجر خواهد شد

قیمت مسکن در ایران از

قیمت آن در کشورهای توسعه یافته بیشتر شده است

دولت برنامه مدونی برای

بخش مسکن نداشت

سیاست‌های مسکن دولت سیزدهم از دولت احمدی نژاد عقب‌تر است

آرمان ملی – احسان انصاری: ابراهیم رئیسی در رقابت‌های انتخابات ریاست جمهوری شاعری داد که بسیاری از مردم جامعه را به تأمل فرو برد. وی وعده داد در طول یک سال یک میلیون و در طول چهار سال چهار میلیون مسکن در کشور می‌سازد. وعده‌ای که در صورتی که محقق می‌شد بسیاری از گره‌های جامعه را باز می‌کرد. با این وجود پس از مدتی که از عمر دولت گذشت دولت از این وعده کلیدی عقب‌نشینی کرد. وزرای راه و شهرسازی دولت سیزدهم هر کدام به شکلی تلاش کردند از زیر بار این موضوع شانه خالی کنند و توپ را به زمین مردم بیندازند، امروز اما در شرایطی که دو سال از عمر دولت گذشته گوی این شاره به فراموشی سپرده شده و جان را اولویت‌های دیگری گرفته است. شرایط به شکلی است که امروز هیچ کدام از اعضای کابینه در باره این وعده مهم صحبت نمی‌کنند و آن را یک شعار انتخاباتی قلمداد کرده که در فضای انتخاباتی داده شده است. گویا این وعده تنها یک وعده انتخاباتی برای جذب آرای بیشتر بوده است. با این وجود این سوال مهم برای افکار عمومی وجود دارد که آیا ایران از این ظرفیت برخوردار است که بتواند در طول یک سال یک میلیون مسکن بسازد و آبا مشکل از سیاست‌های دولت بوده یا کمبود ظرفیت‌ها در کشور؟ «آرمان ملی» برای پاسخ به این سوال با دکتر بهمن آرمان، اقتصاددان گفت‌وگو کرده است. آرمان معتقد است: «قابلیت این است که آقای رئیسی برنامه مدونی برای بخش مسکن نداشته‌اند. به همین دلیل نیز با شرایطی که به وجود آمده جوانان نمی‌توانند ازدواج کنند و نه اینکه صاحب مسکن شوند. این در حالی است که در برخی مقاطع قیمت مسکن با احتساب قیمت دلار که در حدود ۵۰ هزار تومان است از قیمت مسکن در کشورهای پیشرفته جهان نیز بیشتر شده است. در چنین شرایطی مردم و به خصوص جوانان توانایی خرید مسکن ندارند. این وضعیت به خوبی نشان می‌دهد برنامه‌ای که آقای رئیسی در حد توانایی که در اختیار داشتند برنامه خرید مسکن نداشتند. این وضعیت به خوبی نشان می‌دهد برنامه‌ای که آقای رئیسی در بخش مسکن نداشته‌اند. به همین دلیل بسیاری از کار بردهای مسکن نبوده است. مجهولات زیادی در این زمینه وجود داشت. نخست اینکه منابع مالی ساخت چهار میلیون مسکن در کجا تأمین خواهد شد و یا اینکه این تعداد مسکن توسط چه کسی قرار است ساخته شود؟ از سوی دیگر مشخص نبود که تکنولوژی ساخت این تعداد مسکن از کجا خواهد بود. در بخش مسکن داشتند برنامه

اینکه صاحب مسکن شوند. این در حالی است که در برخی مقاطع قیمت مسکن با احتساب قیمت دلار که در حدود ۵۰ هزار تومان است از قیمت مسکن در کشورهای پیشرفته جهان نیز بیشتر شده است. در چنین شرایطی مردم و به خصوص جوانان توانایی خرید مسکن ندارند. این وضعیت به خوبی نشان می‌دهد برنامه‌ای که آقای رئیسی در بخش مسکن نداشته‌اند. به همین دلیل بسیاری از کار بردهای مسکن نبوده است. مجهولات زیادی در این زمینه وجود داشت. نخست اینکه منابع مالی ساخت چهار میلیون مسکن در کجا تأمین خواهد شد و یا اینکه این تعداد مسکن توسط چه کسی قرار است ساخته شود؟ از سوی دیگر مشخص نبود که تکنولوژی ساخت این تعداد مسکن از کجا خواهد بود. در بخش مسکن داشتند برنامه

اینکه صاحب مسکن شوند. این در حالی است که در برخی مقاطع قیمت مسکن با احتساب قیمت دلار که در حدود ۵۰ هزار تومان است از قیمت مسکن در کشورهای پیشرفته جهان نیز بیشتر شده است. در چنین شرایطی مردم و به خصوص جوانان توانایی خرید مسکن ندارند. این وضعیت به خوبی نشان می‌دهد برنامه‌ای که آقای رئیسی در حد توانایی که در اختیار داشتند برنامه خرید مسکن نداشتند. این وضعیت به خوبی نشان می‌دهد برنامه‌ای که آقای رئیسی در بخش مسکن نداشته‌اند. به همین دلیل بسیاری از کار بردهای مسکن نبوده است. مجهولات زیادی در این زمینه وجود داشت. نخست اینکه منابع مالی ساخت چهار میلیون مسکن در کجا تأمین خواهد شد و یا اینکه این تعداد مسکن توسط چه کسی قرار است ساخته شود؟ از سوی دیگر مشخص نبود که تکنولوژی ساخت این تعداد مسکن از کجا خواهد بود. در بخش مسکن داشتند برنامه

اینکه صاحب مسکن شوند. این در حالی است که در برخی مقاطع قیمت مسکن با احتساب قیمت دلار که در حدود ۵۰ هزار تومان است از قیمت مسکن در کشورهای پیشرفته جهان نیز بیشتر شده است. در چنین شرایطی مردم و به خصوص جوانان توانایی خرید مسکن ندارند. این وضعیت به خوبی نشان می‌دهد برنامه‌ای که آقای رئیسی در بخش مسکن نداشته‌اند. به همین دلیل بسیاری از کار بردهای مسکن نبوده است. مجهولات زیادی در این زمینه وجود داشت. نخست اینکه منابع مالی ساخت چهار میلیون مسکن در کجا تأمین خواهد شد یا اینکه این تعداد مسکن توسط چه کسی قرار است ساخته شود؟ از سوی دیگر مشخص نبود که تکنولوژی ساخت این تعداد مسکن از کجا خواهد بود

نگره

لایحه دولت و احتمال

تکرار پیروزی حقوقی ایران

بر خلاف برخی شایبه‌ها، دولت سیزدهم از مسیر سیاسی برای متعهد کردن کره جنوبی به وظایف خود دست نکشیده است بلکه با فعال کردن مسیر حقوقی، احقاق حقوق مردم ایران را با جدیت پیگیری می‌کند تا به سرعت کم‌کاری‌های دولتمردان سابق جبران شود. ۱۴ تیرماه سال جاری بود که به پیشنهاد معاونت حقوقی رئیس‌جمهور لایحه‌ای به منظور استرداد پول‌های بلو که شده ایران در کره جنوبی در جلسه هیات‌وزیران به تصویب رسید. روز گذشته این لایحه که با عنوان «لایحه ارجاع اختلاف بین بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کره به داوری» معرفی شده است توسط رئیس‌جمهور به رئیس مجلس شورای اسلامی ارسال شد. این اتفاق باعث شد برخی این اقدام دولت سیزدهم را به عنوان شکست مسیر دیپلماسی و سیاسی در آزادی پول‌های ایران توصیف کنند. اما شواهد و قرائن نشان می‌دهد دولت سیزدهم در دفاع و حراست از حقوق و منافع جمعی ایرانیان از همه ابزارهای خود استفاده کرده و اکنون نیز تلاش دارد تا در کنار مسیر سیاسی کانال‌های حقوقی را فعال نماید.

◀ وعده‌های مثبت کره جنوبی

کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان یک هفته قبل یعنی ۲ مردادماه در نشست خبری خود در خصوص آخرین اخبار مربوط به پول‌های بلو که شده کشورمان گفته بود: «گفت‌وگوهای ایران با کشورهای مختلف از جمله کره جنوبی ادامه دارد و اخیراً هم مقامات سنول وعده‌های مثبتی را به ما دادند و امیدواریم شاهد عملیاتی کردن آنها باشیم.» صحبت از «وعده‌های مثبت کره جنوبی» در دست دو هفته پس از تصویب لایحه ارجاع اختلاف بین ایران و دولت کره به داوری نشان از آن دارد که دولت سیزدهم به وعده‌های مثبت کفایت نکرده است و تلاش دارد تا مسیرهای گوناگون را به موازات یکدیگر پیش ببرد. به بیان دیگر فارغ از نتیجه مذاکرات سیاسی صورت گرفته و وعده‌های سنول، ایران از سایر ابزارهای خود برای نقد کردن بدهی کره جنوبی استفاده می‌کند. صحبت‌های محمد هقان معاون حقوقی رئیس‌جمهور هم این مهم را اثبات می‌کند. وی در حساب‌کاربری خود در وب‌راستی تأکید کرد: «هرچند مسیر رایزنی‌های سیاسی برای آزادسازی حدود ۷ میلیارد دلار از دارایی‌های ایران نزد کره جنوبی باز است با این حال با توجه به موافقتنامه تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری دو جانبه بین دو کشور، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور از هیچ اقدام حقوقی برای بازگرداندن اموال ملت دریغ نخواهد کرد.»

این اخبار به خوبی گویای این مساله است که بر خلاف برخی شایبه‌ها، دولت سیزدهم از مسیر سیاسی دست نکشیده است بلکه با فعال کردن مسیر حقوقی، احقاق حقوق مردم ایران را با جدیت پیگیری می‌کند تا به سرعت کم‌کاری‌های دولتمردان سابق جبران شود. بر اساس لایحه ارسال شده از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود در اجرای ماده (۱۲) موافقتنامه تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کره جنوبی رئیس‌جمهور نسبت به فرآیندهای داوری طبق موافقتنامه مذکور در باره پیگیری حقوقی استرداد مطالبات خود از بانک‌های کشور مذکور و مطالبه خسارت ناشی از آن اقدام نماید.

این لایحه یادآور پیروزی حقوقی ایران در ابتدای امسال در دیوان بین‌المللی دادگستری است. دهم فروردین ماه ۱۴۰۲ دولت سیزدهم توانست شکایت ایران از آمریکا در ارتباط با اقدامات واشنگتن در ضبط و مصادره غیرقانونی اموال بانک مرکزی و همچنین شرکت‌ها و مؤسسات ایرانی را به نتیجه برساند و با حکم دادگاه لاهه واشنگتن را ملزم به پرداخت فرامت شد. ایران کند. این اتفاق از سوی رویترز با عنوان «پیروزی برای ایران» معرفی شد و حقانیت مطالبات ایران در مجامع حقوقی بین‌المللی را نشان داد.

◀ آغاز راه حل سیاسی

اما موارد فوق و فعال کردن مسیر حقوقی، به معنای از بین رفتن مسیر دستیابی به توافق سیاسی نیست؛ بلکه یاری رسان دستگاه‌های مربوطه در رسیدن به این هدف است و می‌تواند مسیر بازگشت پول‌های ایران را سهل نماید. پرونده پول‌های بلو که شده ایران از ابتدا یک پرونده سیاسی بود؛ چرا که کره جنوبی در بی‌خروج یکجانبه و غیرقانونی ایالات متحده از بی‌جرام با بهانه تحریم‌های این کشور مانع انتقال پول‌های ایران از بانک‌های خود به تهران شد. مقامات سنول اما پس از آزادسازی برخی پول‌های ایران در کشورهای دیگر همچون عراق نمی‌توانند تحریم‌های غیرقانونی آمریکا را مانع انجام تعهدات خود معرفی کنند. دولت سیزدهم نیز همواره اعلام کرده است، فارغ از نتایج مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا، است و با تکلیف را بر رویه خود در خودداری از پایبندی به تکلیف را پایان دهد. با این حال، آزادشدن پول‌های ایران در کره جنوبی همواره در طول مذاکرات رفع تحریم یکی از موضوعات مورد توجه بوده است.